

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

EGÉSZ ÉVRE	16.— K	NEGYED ÉVRE	4.— K
FÉL ÉVRE	8.— K	EGYES SZÁM	—60 K

FŐSZERKESZTŐ:

DR. BISCHITZ BÉLA
ÜGYVÉD.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

BUDAPEST, V. KER., SAS-UTCA 20. SZÁM.
TELEFON 108—00.

HIRDETÉSEK mm. SZÁMÍTÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT

A földgáz és közgazdasági jelentősége.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszterium szerkesztésében megjelenő *Közgazdasági Értesítő* május 22-ik számában ezen a címen irt *Vnutskó Ferenc* főbányatanácsos egy rövidebb cikket. Ennek a tanulmánynak, tekintve a helyet, ahol megjelent és azt a körülményt, hogy *Vnutskó Ferenc* tudunkal a bányászati ügyosztályban a gázügyek előadója — fontossága van. A jelentőség tehát nemcsak abban rejlik, hogy a cikk hivatalos megállapításokat tartalmaz, hanem abban is, hogy aki írta, tőviről-hegyire ismeri kezdettől fogva az erdélyrészi gázelfordulást.

A gázzal már uton-utfélen — annyi hosszú lére eresztett cikk, szemle, tanulmány, értekezés — és tudja a manó még micsoda — jelent meg, hogy a közvélemény nehezen tud eligazodni a sok nézet és vélemény között. Nem tekintve azt, hogy szak-tudósaink, amint az már szokás, épületesen hajbakaptak a földgáz fölött folytatott vitaközvetésben is.

Az erdélyrészi földgáz-elfordulásról mai napig még sok nem egészen helytálló nézet van forgalomban. Az itt-ott megjelent, a közvélemény tájékoztatására szánt cikkek, hogy úgy mondjuk, nem tartalmazzák azt a tényében alapuló kristálytiszt megállapítást, amelyet megnyugvással vitt volna haza a köztudat. Igaza van a cikkírójának, hogy egyes esetekben a közvélemény túl is becsülte a földgáz fölfedezésével nyert értékeket, de a szakirodalom feladata, hogy a *tulértéklésnek határt szabjon és az értékesítési törekvéseket folytonosan ébren tartott olyan irányba terelje, amely megfelel a legtisztább közérdeknek.*

Mi eddig ezen a helyen néhányszor foglalkoztunk a földgáz kérdésével. Bátran elmondhatjuk, hogy bennünket ebben a törekvésünkben csakis a fentebb említett elv vezetett. Amint tettük ezt eddig, úgy tesszük ezt ezután is még egyesek személyi érzékenysége ellenére is, mert a mi szemünk előtt semmi más nem lebeg, mint a *legtisztább közérdek.*

De térjünk át az említett cikk ismertetésére.

A földgázzal meg tudjuk ebből, hogy az természetes elfordulásában olyan bányatermék, amely tüzelésre és vegyipari célokra mindennemű tisztítás vagy előkészítés nélkül alkalmas úgy, ahogyan az a furólyukból kiáramlik. Az 1912. évben végzett elemzés szerint a kissármási 2-ik számú gázkut gáza 99,25% metánt, 0,75% nitrogént tartalmaz, hőértéke pedig közönséges légnyomás mellett m³-enként 8498 kalória. A medgyesi gázkutból

eredő földgáz pedig összetételét tekintve 97,9% metánból, 0,79% oxigénből és 1,31% más szénhidrogén vegyületekből áll, hőfejlesztőképessége pedig m³-enként 8716 kalória. Ilyen módon egy m³ földgáz hőfejlesztőképesség szempontjából fölér 1 kg. legjobb minőségű porosz vagy pedig 1,6 kg. 5000 kalóriás hazai barnaszénhez.

A földgáz ekként egyike a legideálisabb fűtőanyagoknak, mert különösebb fűtőszerszerkezet nélkül, ugyyszólván füst nélkül égethető el, mintegy 1/6 dal kevesebb munkásszemélyzet kell hozzá, mint szilárd tüzelőanyag használatánál. Az elraktározása könnyű. A munkások bérmozgalmi nem befolyásolhatják az üzem folytonosságát, mert a gázkutak szakadatlanul, maguktól öntik a gázt. Az elszállítása a gáznak, szemben a szilárd tüzelőanyagokkal, már kissé körülményesebb. A gáznak termelőhelyéről való elszállítása vagy csővezetékén át, vagy pedig erősfalu tartányokban történhetik. Ez utóbbi elszállítása a földgáznak csak igen kis körzetben történhetik termőhelyétől a súlyos tartányok vitelbére miatt, míg a csővel való elvezetés több száz kilométerre is gazdaságosan megoldható. A gáz csővön való gazdaságos elvezetésének távolsága, a cikk szerint, annál nagyobb, minél nagyobb a befektetett tőke törlesztésére szánt határidő; mennél jobban és mennél nagyobb tömegben értékesíthető a gáz a fölhasználás helyén és mennél kevesebb költséggel tudják előállítani a csővezeték egy méterét. Főbányatanácsos számítása szerint, ha a fogyasztás helyén a gáz m³-enkénti termelési költsége 2 fillér és óránként legalább 2000 m³ gáz vezethető el, akkor, a mostani csőár és munkabér mellett, a kuttól a gáz 150 kilométerre vezethető el. Ha pedig az elvezetendő földgáz mennyisége legalább 20,000 m³ óránként, a távo'ság mintegy 390 kilométerre emelkedik. A m³-enkénti 2 filléres ár mellett a gáz még versenyezhet a hazai szénhez, mert a *Mezősége*n 1 kg. hazai szén ára 2,2 fillér. Egy m³ földgáz hőértéke megfelel 1,6 kg. szén hőértékének, a gázzal tehát az 1 kg. kőszénnek megfelelő hőmennyiséget 1,4 filléren állíthatjuk elő. A *Kissármás* és *Kiskapus* közötti antiklinális vonulatot központnak véve, a gazdaságos gázvezetés 400 km-terébe beleesik az egész erdélyi rész, sőt a nagy magyar alföld legnagyobb része. De *Vnutskó* főbányatanácsos számításában még tovább megy. A mesterséges világító-gáz legkisebb értéke nálunk 16—20 fillér között van. Ilyen érték mellett a földgáz olyan körzetben is gazdaságosan elvezethető, amelybe már *Budapest* is beleesik és a fővárosba még abban az esetben

is haszonnal volna elvezethető a *kissármási* gáz, ha annak m^3 -ét a mesterséges gáz árának feléért bocsátanák a fogyasztók rendelkezésére.

Megemlíti a cikk, hogy a m. kir. államvasutak kísérletei szerint a gázmotorok minden átalakítás nélkül 25% kal nagyobb munkát képesek kifejtetni a földgázzal, mint a szivógázzal hajtva.

A rendelkezésre álló gázmennyiség hivatalos becslés szerint napi 2,190.000 m^3 -re tehető. Ennyi van föltárva, lezárva és vár az értékesítésre.

Ebből esik:

A kissármási területre	1,658.000 m^3
A mezősámsodira	79.000 m^3
A bázudira	113.000 m^3
A magyarsárosira	236.000 m^3 és végül
A medgyesi és kiskapusira	104.000 m^3 földgáz.

Ezenkívül kiszámítja a cikkíró, hogy maga a *kissármási* földterület 114 mélyíthető kútjával egy-maga napi 18,240.000 m^3 gáz szolgáltatására képes. Véleménye szerint a kutakat napi 160.000 m^3 gáz kinyerhetésére 300 m-nél csekélyebb mélységre lesz szükséges lemélyíteni a sármási területen. Dr. Böckh Hugó főbányatanácsos vezetése alatt dolgozó geológusok eddig 27 gázterületet állapítottak meg, ezek közül egyiknek-másiknak kiterjedése még a *sármásit* is fölülmulja. Ezt tekintetbe véve cikkíró főbányatanácsos nézete szerint napi 121 millió m^3 gázra lehet kilátásunk, amely hőérték tekintetében mostani széntermelésünk ötszörösének felel meg. Itt megkockáztatja azt a véleményt, hogy mivel szénvagyonunk geológusaink szerint mintegy 115 évig elegendő, legfőbb érdekünk azzal takarékoskodni. Szén helyett használjuk föl a gázt, hogy a szénünk mennél tovább tartson és ne legyünk kénytelenek bebozatalra szorulni. Az elv alapjában helyes. És a közszemponatok azt tartanak helyesnek csakugyan, hogy a szénnel takarékoskodjunk, de ugyan milyen áron lehetne ma virágzó szénbányavállalatainkat széntermelésük visszaszorítására bírni?

Tény az, hogy a gáz fölfedezésére a véletlen vezetett bennünket, azonban geológusaink és bányamérnökeink fényesen megoldották feladatukat a gázterület kikutatásával és az óriás mennyiségű gáz szakszerű feltárással.

Megegyezünk a cikkíróval abban, hogy ennek a rengeteg gázmennyiségnek gazdaságos értékesítése nem kis feladat. A házi, kisipari és helyi szükségletek ellátása nem megoldás. Itt nagyobb lélekzetű tervre van szükség, a gáznak nagyipari felhasználására, amely feltétlen szükségessé teszi a gáznak a termelési helyéről való elvezetését annál is inkább, mert a *Mezőség* vérszegény volta megnehezíti nagyobb vállalatoknak a helyszínen való létesítését.

A főbányatanácsos szerint közgazdasági érdekeink helyes felfogása arra készlet bennünket, hogy a földgázt elsősorban a magán házi szükségletre,

a községek közszükségletére, a kisipar ellátására használjuk fel, azután bocsásuk a már meglévő iparvállalatok rendelkezésére, végül az ezenkívül fennmaradó gázmennyiség felhasználására alapítsunk újabb iparvállalatokat. A helyes politika minden-estre az volna, hogy a fölösleges gázt új és életképes iparágak meghonosítására használják fel.

A földgázt pedig a vasutvonalak, nagyobb folyók mentén kellene elvezetni oda, ahol a szükséges nyersanyag feldolgozásra vár. Helyes a cikknek az a megjegyzése, hogy a távolság — feltéve, hogy az elvezetés pénzügyi lehetőségei megvannak — csak másodrendű dolog. A vezetés drágítja a földgázt, de megtakaríthatunk azon, hogy oly helyre vezetjük, ahol már kultúra van és nem kell gondoskodnunk a munkásszemélyzet számára közjóléti intézmények létesítéséről és fentartásáról.

Az már túlhaladott álláspont, hogy a gázt célszerű elektromos energiává átalakítani termőhelyén és úgy vezetni el. A gázt természetben kell elvezetni s bizonyos pontokon aztán lehet majd elektromos központokat létesíteni a helyi szükséglet kielégítésére. A gáz maga többféle módon használható fel, mint az elektromosság s ez elegendő érv a természetben való elvezetés mellett.

Végül felveti a cikkíró azt a kérdést, hogy meddig lehet számítani a gázutak szolgáltató képességre? Határozott feleletet adni erre nem lehet már csak azért sem, mert sem a gázképződés lényegével s annak eredetével a tudomány mai állása szerint nem vagyunk tisztában. Maguknak a gázt ontó rétegeknek a vastagságát sem ismerjük. A földgáz a *Mezőségnek* homokos, márgás rétegeiből tör elő olyan helyeken, ahol az antiklinális vonulat domborulatot mutat s valószínűleg boltozatot képez. Ezeknek a rétegeknek a vastagsága egyes helyeken eléri a 2000 métert. A leggazdagabb gázkut pedig csak 302 méter mélységű. A gáz ősrégi idők óta tör elő a gázelfordulás helyein. Cikkírónak tehát az a nézete, hogy a földgáz fokozott kihasználás mellett is legalább olyan hosszú ideig fog tartani, ameddig a legköltségesebb befektetés is amortizálható.

Vázlatosan ez *Vnutszó* cikkének az eszmenete. Elismerésünket fejezzük ki azért a világos, rövid és mégis minden kérdésre kiterjeszkedő közleményért, amely a nagyközönség számára igen helyes világításba helyezte a gázkérdést.

A gáz fel van tárva olyan mennyiségben, amilyenről nem is álmodtunk az első időben. Itt van ez a természetadta kincs, amelyet egy több száz kilométerekre futó csővezetéken át el lehetne vezetni *Kissármástól Budapestig*. Keresztülszelné az országot egy életadó energiafolyam, amelynek mentén ipar, kultúra és jólét támadna.

Mindez itt van az ölünkben, csak tennünk kell valamit a gáz értékesítésére.

Mi elismerjük, ez nem kis dolog, de mégsem

THEODOLITOK

nivellálók, felállító készülékek,
tájolók, mintaszerű, precíziós
kivitelben mint különlegesség
gyártása.

(923/41)

MAX HILDEBRAND

azelőtt August Lingke & Co.

FREIBERG, Sachsen 47

— Alapított 1791. —

Magyarországi képviselő:

CONRAD ÉS TÁRSA Budapest,
VI. kerület, Teréz-körut 15. szám.

lehetetlen. A gázt lehet és kell is értékesíteni. *Lehetetlen, hogy Középeurópában egy ilyen természeti kincs, egy ilyen erélymennyiség sokáig kihasználatlanul heverjen!*

Az illetékes körök iránti biza'om emelésére nem volt előnyös az, amit eddig a közönség a gázértékesítés körül látott. *Itt nem arról van szó, hogy angol, francia, német, vagy hazai tüke vessze kezébe az értékesítést, nem is arról, hogy a vállalkozás tisztességes anyagi haszonhoz ne jusson, hanem arról, hogy a földgáz értékesítését nagyobb közgazdasági szempontok figyelembe vétele és kielégítése nélkül nem szabad megoldani.*

Az értékesítés ügye — mint irtuk volt — újabb ismételt megindult. Az ország közvéleménye a legnagyobb érdeklődéssel kíséri figyelemmel ezt az akciót és reméli, hogy az értékesítésnél a köz- és magánérdekek helyes összeegyeztetését meg fogják találni az illetékes tényezők.

A kérdés annyira megérett, hogy megoldása elől kitérni többé nem lehet. Itt nincs másra szükség, mint egy magasabb szempontokat figyelembe vevő logikus, határozott fej elhatározó cselekvésére.

A halogatással úgy találunk járni, mint a mesebeli ember a talált nagy darab arannyal, amely amikor haza akarta vinni egy darabban, agyonnyomta.

Valahogyan mi is így ne járjunk a gázzal, a természetnek ezzel a véletlenül talált nagy darab kincsével?

Eljáras mágneses fémek nyerésére elektrolitikus uton.

Az új berendezés célja az, hogy mágneses hatású fémeket, mint pl. nikkelt, vasat vagy kobaltot szulfátjaik oldatából elektrolitikus uton leválasszuk, illetve előállítsunk.

Eddigél az említett, erősen mágneses fémeknek szulfátjaik oldatából egy oldhatatlan, vegyi behatásoknak ellentálló anód alkalmazása mellett való kicsapásakor bizonyos nehézségek mutatkoztak, amennyiben a szabad kénsav jelenléte az eljárás könnyed és hatásos keresztülvitelét gátolta; ugyanis, amint az oldatban jelenlévő szabad kénsav százaléktartalma növekszik, bizonyos áramerősség esetén a kicsapott fém nyerevénysszázála csökken.

Ezen hátrányt már most azáltal küszöböljük ki, hogy egy ólomszivacs-anódot alkalmazunk, amely a fémszulfátok savgyökével (SO₄) oldhatatlan ólomszulfáttá egyesül s így a kénsavnak az elektrolitben való főlzabradulását megakadályozza.

Az eljárás gyakorlati kivitelénél a mágneses fém szulfátjának pl. nikkelszulfátjának oldata szerepel elektrolitként, katód gyanánt — amelyen a nikkelnak le kell válnia — egy nikkeltől, aluminiumból, rézből vagy más alkalmas vezetőből való lemez használunk, míg az anód szivacsos vagy finoman elosztott ólomból áll, olvasformában, mint ahogy ólomakkumulátorok negatív lemeze szokott készülni.

A föllépő vegyfolyamatot a következő egyenlettel szemléltetjük:

Az egyenlet szerint tehát a fémólm a nikkelszulfát savmaradékával ólomszulfáttá egyesül és a nikkelt fémes alakban válik szabaddá. További vegyi változás nem lép föl az oldatban. Ha ezen vegyfolyamat továbbtart, az ólomszivacs végül egészen vagy majdnem teljes egészében ólomszulfáttá alakulna. Gyakorlatilag azonban előnyösebb, ha az ólomszivacsnak csupán harmadrészét vagy ennél még kovosebbet

alakítjuk át ólomszulfáttá, amint az akkumulátorok áramelvezetésénél is történik. Amint az említett határt elérjük, az anódot eltávolítjuk és egy újjal pótoljuk, viszont az eltávolított anódot hig kénsavoldatba helyezzük és ellenkező értelemben vezetünk rajta áramot keresztül, azaz az anód katódként fog szerepelni, amíg csak az ólomszulfát teljesen, vagy majdnem teljesen fémes ólomszivacsos és a főlzabradult (SO₄) kénsavvá nem redukálódik. Az elektród ezután a leválasztó cellában anódként újból használható s így az eljárás ugyyszólván körforgásban vihető ki, melynek folyamán a leválasztó cellában lévő folyadékhoz időközönként nikkelszulfátot adagolunk, azaz azt följutjuk. A szulfáttá alakult elektródot mindenesetre olyan elektrolit cellában is regenerálhatnók, amelynek anódja a főlzabradult kénsavgyököt megköti; előnyösebb azonban oly anódot, elsősorban ólomszuperoxidból való alkalmaszani, amely nem létesít új vegyületet. Ekként tehát szulfáttá alakult elektród elektrolitikus redukciója két értékes mellékterméket szolgáltat, nevezetesen szabad kénsavat és — az anódon — oxigént. Az anód egy haranggal vagy hasonlóval látható el, amely az oxigént fölveszi és továbbvezeti, a kénsavfőlösleget pedig a cellából időről-időre eltávolítjuk s a maradékot vízzel fölhigitjuk. Hogy tiszta savat nyerjünk, a szulfáttá alakult elektródot, még mielőtt az a cellában mint katód regeneráltatnók, még további kezelésnek vetjük alá, amelynek az a célja, hogy a benne foglalt oldható tisztátalanságokat, főleg ólomkloridot és cinkszulfátot, eltávolítsuk. Ezen célból az anódot előnyösen forró vízzel mossuk meg, miközben gondot fordítunk arra, hogy a víz a lemez egyik oldaláról keresztülhatoljon a másikra és a tisztátalanságokat magával vigye.

A leirt eljárás önmagától értődőleg más erősen mágneses fémek, pl. vas vagy kobalt esetén is alkalmazható. Nem alkalmazható azonban — vagy legalább is nincs gyakorlati eredménye — erősen elektronogatív fémek, pl. réz esetén, amely a fémes állapotban az ólomszivacsban válnék ki. Ugyanez áll erősen elektro-pozitív fémekre, pl. magnézium- vagy mangánra, amelyek szulfátjaik oldatából nem válnak ki fémes állapotban.

Az anódnak természetesen nem kell teljesen ólomszivacsból állnia, csupán az lényeges, hogy annak vegyileg ható alkatrészét az ólomszivacs tegye. Állhat pl. az anód egy tömör ólomból, antimontartalmú ólomból vagy valamely az áram vezetésére alkalmas más anyagból készült keretszerkezetből, amely — mint a közönséges akkumulátorlemezoknél — az ólomszivacsot hordja.

HAZAI HIREK.

Báro Madarassy-Beck Marcel a Leszámitoló vezérigazgatója. A Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó Bank igazgatósági ülésében az üzletvezetés ozidőszerinti beosztásának, valamint az elnök eddigi működési körének változatlan fenntartásával báro dr. Madarassy-Beck Marcel ügyvezető-igazgatót az intézet vezérigazgatójává nevezte ki. A magyar pénzüvilágnak ome büszkeségét méltán érte ezen kitüntetés, kinek rendkívül nagy tudása, pénzügyi rutinja s tevékeny munkálkodása már eddig is nemesak a Leszámitoló banknak, hanem egész közgazdaságunknak nagy hasznára vált. Az ő nagy képességei, mely nemzetközi viszonylatban is előrangú, arra engednek következtetni, hogy új pozíciójában nagy dolgokat fog még alkotni. Épen ezért széles körben nagy örömet keltett vezérigazgatói kinevezése és sokan halmozták el jókívánatokkal.

Esküvő. Kárpáti Jenő dr., a zólyombrézói m. kir. vasgyár vegyész-mérnöke mult hó 10-én tartotta esküvőjét Tannenbergnél, Tannenbergnél Góza m. kir. vasgyári felügyelő leányával.

Pachmayer János üdvözlése. A selmeobányai bányakerület főpénztárosát a bányaaigazgatóság tisztikara meleg ünneplésben részesítette abból az alkalomból, hogy öfolsége nemességgel tüntette ki. A bányaaigazgatósági tisztviselők, a bányahivatal és a számosztály tisztviselőikara nevében Kachelmann Farkas m. kir. főbányatanácsos, a selmeobányavidéki bányászati és kohászati egyesület nevében pedig Nikl János m. kir. főbányatanácsos üdvözölte a főpénztárost.

Amerikai szakértők a földgázterületeken. Első cikkünk kiegészítésképpen említjük fel, hogy az amerikai szakértők megérkeztek Budapestre s már le is utaztak a Mezősége. A szakértők a *Humphreys & Müller* előkelő amerikai cég kiküldöttei, földgáz-spezialista geologusok. A miniszterium is elküldötte velük a tanulmányutra két kiváló szakemberét, akik közül az egyik az amerikai gázterületeken szerzette alapos szakismereteit.

A bizottság széleskörű, minden mellékkörülményre kiterjedő tanulmányozása több hétig fog tartani. A szakvéleményben objektíve megvilágítják majd a mezőségi gáz egész tudományos és közgazdasági jelentőségét, a földgázterület hasznosításának kilátásait; pontos számítások alapján megállapítják a gáz léggazdaságosabb kihasználási módját, véleményt adnak a további feltárásokra nézve és hogy egyáltalában mi várható a jövőben.

A szakvéleményt beterjesztik a miniszteriumnak és a Magyar Általános Hitelbanknak, mely utóbbi az évek óta elhuzódó földgáz-akciónak ezt a döntően fontos lépését iniciálta. A Hitelbank kezdeményezésére jött létre s áll is élén annak az érdekeltségnek, amely budapesti nagybankokból alakult s a földgáz mikénti hasznosításának kérdésével foglalkozik.

A szakértők munkájának eredménye egész közgazdasági életünkre kiható fontossággal bír, mert e véleménytől függ nagyrészt az, hogy a Hitelbank élén marad-e annak a nagyszabású akciónak, amely hivatva van s amelynek módjában áll azoknak a várakozásoknak megvalósítása, amelyek ily mérhetetlen energia-forrás hasznosításához önkéntelenül fűződnek. A Hitelbank az érdekeltségébe báró *Kornfeld Pál* igazgatójának fáradozása árán a legelőkelőbb angol pénzcsoportok egyikét is bevonta. *Kornfeld* ugyanis Londonban személyesen tárgyalt a csoport vezetőségével, amely az értékesítésben való aktivitását kilátásba helyezte s a mostani tanulmányut is már a Hitelbankkal való együttes elhatározásnak eredménye. Megjegyzendő, hogy ez az előkelő csoport nem azonos a Magyar Kárpáti Petroleum r.-t.-gal, amelynek anyagi erejét oly elképzelhetetlen mértékben haladná túl ez a koncepció, hogy a Hitelbank ily nagy horderejű kérdésben nem is számolhatna vele komolyan s nem is állana vele szóba.

Az egész értékesítési akciónak most már azért lehet fontosságot tulajdonítani, mert báró *Kornfeld Pál*, a Hitelbanknak ez a nagyképeségű, sokoldalú tehetséggel megáldott és szimpatikus igazgatója kedvvel foglalkozik az értékesítés kérdésével. A szakkörök sok reménnyel várják a Hitelbank fiatal igazgatójának további iniciáló s irányító lépéseit.

Szénkikötő a fővárosban. A kereskedelmi miniszterium nemrég egy tanulmányt tett közzé, amelyben szó van a budapesti szénkikötő létesítésére és felszerelésére vonatkozó tervekről.

A miniszterium tudvalevőleg a soroksári Dunaág felső szakaszán meg akarja építeni a kereskedelmi kikötőt. E

munkát — valamint a soroksári ág vízzel való ellátása folytán a összekötő vasuti hídtól lefelé, a soroksári ág új torkolatáig mintegy katasztrális hold nagyságu terület szabadul fel, amely kikötő-céljaira kiválóan alkalmas.

A 25 kataszteri hold nagyságu Duna-menti területen egy önálló medence létesíthető nyílt bejáratú a Dunából E kikötőmedence a tervezet szerint nagyjában trapéz alakú és 15 kataszteri hold nagy águ vízfelülettel bír. Ez a kikötőmedence é. a hozzáférhető nyílt Dunapart kiválóan alkalmas lenne szénkikötő céljaira, mivel közel fekszik a fővároshoz, vasúttal és közúttal hozzáférhető, a Dunából nyílt bejáratú bir és így a hajók közvetlenül juthatnak a medencébe. E kikötő hivatva lesz egyrészt a budapesti helyi fogyasztás szén szükségletének, másrészt a tranzitáló szén mennyiségnek raktározó helyét képezni és egy az eddiginél nagyobb méretű budapesti szénforgalmat előidézni.

Addig is azonban, a fővárosi szénforgalom a mai forgalom mértékét lényegesen meg nem haladja, a tervezett dunai kikötőmedence a szénforgalom mellett egyéb áruk forgalmának lebonyolítására is fel lesz használható. A most tervezett dunai kikötőmedencében lebonyolítható forgalom az eddigi számítás szerint é. 1 millió q, gabona és egyéb 1.3 millió q, érkezős összesen 2.3 millió q. Elszállítás ugyanennyi, tehát az összforgalom 4.6 millió métermássa.

A kikötő vasúti forgalmát járó kocsirendezi és vonatösszeállítási műveleteket egyelőre, vagyis addig, míg a Csepel-sziget esücsára tervezendő kikötővel kapcsolatos kikötői rendezőpályaudvar el nem készül, dunaparti tehénpályaudvar bonyolítaná. Hogy azonban e pályaudvar máris túlszűrt állapotban az újabb forgalmat elláthassa, gondoskodik a tanulmány e pályaudvar végányzatának némi bővítéséről illetve kisebb mérvű átalakításáról.

A kikötőmedence előállítás költségeit a tanulmány négy és fél millió koronában ányozza elő. Ezen összegben a kisajátítás nem foglalatik be, mivel a tanulmány feltételezi, hogy a kikötő céljaira felhasználandó területet, melynek legnagyobb része a poz. olya és szemétdomb, a főváros ingyen engedi át egy higiénikusan berendezett és mellett a főváros elsőrendű közgazdasági szereppel bíró intézmény számára.

A Rudaiak aranytermelése. Brádi tudósítónk jelenti: A Rudaiak a tegnapi nappal lezárták üzletévüket. Az ezidényi össztermelés 1876.891 kg. a mult évi 2002.350 kg. al szemben. A junius havi termelés 229.553 kg. volt. Az össztermelés csökkenését az új üzemi berendezések szerelése és létesítése okozták, amennyiben időbeli zavarokat okoztak. Az új berendezések és beruházások kb. 600.000 korona értékben csaknem teljesen készek, úgy hogy az új üzletévben már fokozottabb termeléssel kell a vállalatnak számolnia.

Az ebeczi széntelepen, amely József főherceg tulajdonát képezi, körülbelül tizenöt évvel ezelőtt beszüntették az üzemet. Legujabban a Kachelmann Károly fele víhnyei vasgyár bérbe vette a területet s kiaknázására részvénytársaságot alapít.

Körülbelül 1000 darab légszatorna

2 méter hosszal, 400 mm. belső átmérővel, 1 $\frac{1}{4}$ mm. falvastagsággal, igen jó, részben használatlan állapotban azonnal átadó. Érdeklődések „Légszatorna” jelige alatt a kiadóhivatalba kéretnek.

Földgázvilágítás vasuti kocsikban. Megirtuk már, hogy a MÁV. vonalain földgázvilágítást vezetnek be. A szükséges sűrítőtelepe felállításához már hozzáfogtak. A gázt acélpalackokba sűrítve szállítják az egyes állomásokra, ahol a palackokból a gázvilágításra berendezett vasuti kocsik tartályába vezetik. Így a vasuti világítógáz köbméterenként fél fillérjébe kerül a MÁV.-nak. Egy harminc gyertyavilág fényű szakaszlámpa óránként husz litert fogyaszt. Tehát két fillér értékű világítóanyag éppen ötven óraig ég.

Világrekord az alagutépítés terén. A *Julius Berger Tiefbau A.-G.* berlini cég kiváló sikeréről számolnak be a külföldi szaklapok. Ez a mélyfúrási cég a Hauenstein-alagut építésénél május 15-én oly rekordot ért el, amely felülmúlja az eddigi legnagyobb sikert. A rekordot eddig *Rothbletz* ismert alagutépítő tartotta 13 20 méterrel, amely eredményt évekkel ezelőtt a *Lötschberg*-alagut építésénél érte el. A Berger-féle vállalat most 14 70 méterre javította a naponkinti előrehaladást. A hó vége felé a 8 km. hosszú alagut fele elkészül, úgy hogy a cég minden valószínűség szerint a kitűzött idő előtt fejezi be a munkálatokat. Érdekes felemlíteni, hogy az alagut építésénél mindössze három „Wostfalia” gyártmányu pneumatikus fúrókalapácsot használtak.

A mészkartel feloszlik. Öt évvel ezelőtt alakult meg a mésztermelők központi szervezete, a *Mészárúsító Részvénytársaság*, 505 ezer korona alaptőkével. A szervezet tagjai voltak: Magyar általános közszénbánya r.-t. tatabányai, osztergommegyei és újabban borsodmegyei mészégetőivel, a salgótarjáni közszénbánya „Hungária” felépével, azonkívül a szervezethez tartozott még több kisebb vidéki mésztermelő vállalat. A kartelszerződés ez év október elsején lejár és minthogy az érdekelték több kérdésben nem tudtak megállapodni, az egyezményt felbontották. A Mészárúsító Részvénytársaság október elsejére az összes, mintegy 25 hivatalnoknak fölmondott, Szűcs Rafael igazgatót és Schamburg Dávid irodafőnököt pedig átveszi a MAK. ahol a mészszállítást fogják vezetni.

Az Orsovai petróleumgyári r.-t. július 12-én Budapesten tartja rendezévi közgyűlést, amelyen az igazgatóság javasolni fogja a kétnmillió alaptőkének loírását és új 10.000 darab 200 koronás részvény kibocsátását. A vállalatnak néhai báró Hatvany-Deutch Sándor volt az ölnöke, az ő helyét is a közgyűlésen töltik be.

Felfedeztek egy cseppkőbarlangot. Néhány nagyváradi tanár nemrég vulkánikus eredetűnek látszó barlangnyílásra bukkant Botfia község határában. Pár méternyi-re le tudtak ereszkedni s megállapították, hogy a barlang mélységében nagymennyiségű arragonit és sztalachit rejtőzik s arra következtettek, hogy cseppkőképződmények is vannak a föld alatt. Társadalmi mozgalom indult s gyűjtés útján megteremtették a költségeket, hogy a barlangot feltárhassák. Két fiatal reáliskolai professzor vállalkozott, hogy lebocsátkozik az ember nem járta ismeretlen mélységbe. Reggel hat órakor indult el a nagyváradi tüzoltólaktanyából az első expedíciós kocsí, amely Botfián keresztül ért ki a meredek, omladékos, barna mészkhogyoldalba. A belfiai völgy fölött nagy magasságban óriás, amfiteátrumszerű torkolat mered be a hegybe, ennek a nagy tölesérnek a felső felében ásit a két hasadék, amely Y-alakban ér össze és folytatódik lefelé a föld mélységeibe. Tizenöt méternyi mélységben már koromfekete sötétség borul a sziklás hasadéokra.

Örömy Gyula városi építész megcsináltatta a falmélyvényt a barlangszáj fölé, meg a lebocsátó csigahengert a fűlszerelt acélsodronykötéllal. Szegedy Géza

fél tíz órakor kapaszkodott be a sodronykötélbe, ráült a deszkára és hosszas próbálkozások után kissé sápadtan adta meg a jelet a lebocsátásra. Sipot, fáklyát vitt magával, meg villamos lámpát, a kézi telefon nem érkezett meg idejében. Lassan ment a leszállás, mert minduntalan éles, kiugró sziklától kellett ellőnie magát a lebocsátkozónak.

Tátray Sándor gyáros feküdt fönn a lebocsátó emelvényen, hallgatta a jelzéseket és igazgatta a nap-szamosok munkáját. Egyszer csak az üreghajlásban elhalt a hang. Nyolevan méter mélység. Pár pillanat múlva élesen sivitott föl a fűlhuzást kérő hármas fűtő.

Gyorsan pergott a fogaskerék, jött fölfelé a sodrony, egyszer azonban elakadt. Reccsenés hallatszott alulról, a sodrony úgy megfeszült, hogy amikor hozzáérték pengett, mint a hur. Kiabáltak, töleséren szólaltak le az üregbe, de nem érkezett válasz. Mindenki megdöbönt, szerencsétlonségtől tartottak, a sodronyt nem merték följebb huzni, hanem egy kenderkötélen Szűcs László fűzőtő bocsátkozott le a mélységbe meg nézni, mi történt. A nyolevan méternél ő is megadta a hármas fűtőjelet. A két kötél egyszerre érkezett föl, de üresen! Az acélsodrony végén darabokra törve lógott a deszka és a sodronyon vérnyomok látszottak! A nézőkben meghűlt a vér. Izgatottan rohanták meg a kenderkötélet, amelyen egy piaci papír érkezett föl Szegedy Géza írásával:

„Itt egy nagy barlang van, amely lefelé folytatódik. Tovább sem megyek addig, amíg itt szét nem nézek”.

Telát nem volt semmi baj. Most Ardos Frigyes tanár bocsátkozott le s utána Bihari tanárjelölt. Alighogy a két kutató elindult, felhuzták Szegedy Gézát. Véresen, sárosan, rendkívül izgatottan vándorzorgott ki a napfényre. Percenkig nem jutott szóhoz. Azután ujjongva beszélt el, hogy hetven méter mélységben hatalmas sziklára bukkant, amelyen kiköthetett. A szikla alatt husz méternyi mélységben terül el a hatalmas barlangüreg, melyben sztalachit, csopokó, fehér és barna mészkhőképződményeket talált.

— Amennyire meg tudtam világítani az üreget, megállapítottam, hogy husz méternyi magasságban fenséges csopokó-galléria koszoruzza a barlangot. Egyszerre kutyangatást hallottam. Egy esontig lesóványodott eb közeledett felém, aztán ijedten elszaladt.

(A belfiaiak egy héttel ezelőtt veszett kutyát dobtak a barlangba, az állat ma is él.)

Szegedy egy szakadékba zuhant és karján megsérült. A jobb keze csupa vér volt és sebét a jelenlevő orvosok kötötték be.

KRAYER FÉLE
ROZSDAVÉDŐ
HIDFESTÉK.

KRAYER E. és TÁRSA
CSÁSZ. és KIR. UDVARI SZÁLLÍTÓK
FESTÉK-KENCE-LAKK-GYÁR
BUDAPEST (KRAYER FESTÉKUDVAR)
VI., Váci-ut. 31.

Ardos Frigyes Szücs Lukács tűzoltóval kutatta át a harlangot s megállapította, hogy egy szakadékból forró levegő áramlik s ebbe az üregbe nem tudott bevilágítani.

A felfedezés nagy szenzációt kelt. Az üroget ünnepies lakomán Lukács Ödön barlangnak keresztelték el. Mozgalom indult a barlang teljes feltárása iránt s valószínű, hogy még ez évben bemutatják az új cseppkőbarlangot a tudósoknak is.

Újabb kálikutatások. A pénzügyminiszterium az erdélyi Maroskopánd mellett furásokat végeztet káli után. A geologusok ezen a vidéken kálipézd-ményt találtak, amelyből feltárásra érdemes káli jelenléteire következtetnek.

Bányászok katasztrófája Amerikában. Borzalmas bányakatasztrófa történt ismét Amerikában. „Az Est” tudósítása szerint. Husz bányász, köztük négy magyar, borzalmas összeütközésben a levegőbe repült a földre visszazuhany súlyos zúzódásokat szenvedett. A munkásszálló (Ohio) bányájában a föld alatti huzott kőeszközök által okozott bányászokat. Hétfőn a bányászok közül öt is tizenkilenc percet nyolc órát dolgozott az egyik vaskoesi-áramozóval kibővített és hosszu furójával az üregbe behelyezett szelvény: alkalmilag a villamos áramot megindító azért fülkészközdva, vizsgálózt furója a szelvénybe a

szelvény: alkalmilag a villamos áramot megindító azért fülkészközdva, vizsgálózt furója a szelvénybe a

szelvény: alkalmilag a villamos áramot megindító azért fülkészközdva, vizsgálózt furója a szelvénybe a

szelvény: alkalmilag a villamos áramot megindító azért fülkészközdva, vizsgálózt furója a szelvénybe a

szelvény: alkalmilag a villamos áramot megindító azért fülkészközdva, vizsgálózt furója a szelvénybe a

szelvény: alkalmilag a villamos áramot megindító azért fülkészközdva, vizsgálózt furója a szelvénybe a

szelvény: alkalmilag a villamos áramot megindító azért fülkészközdva, vizsgálózt furója a szelvénybe a

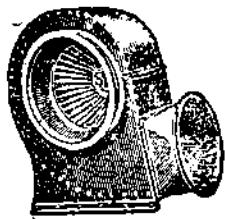
szelvény: alkalmilag a villamos áramot megindító azért fülkészközdva, vizsgálózt furója a szelvénybe a

jelentést tettek a beérkezett pályázatokról. A sodronnyal ellátott lámpák pályázatára 7 cég 11 mintával jelentkezett. A juryben, mely a legkiválóbb szaktekintélyekből fog állni, egy német, egy angol, egy belga és egy francia vesz részt. A szabad lánggal égő lámpák pályázatára 20 pályázó 158 mintával jelentkezett. A jury tagjai közt a német, osztrák, magyar, angol, francia, olasz és schweizeri acetilén-ipar legkiválóbbjai lesznek képviselve.

Széntorlódás Oderbergben. Julius elsojétől kezdve a Ksod vonalain beszüntették a szénforgalmat, az igazgatóság erre vonatkozólag a következő közlést adta ki Oderberg állomáson beállott árutorlódás okozta rendkívüli forgalmi viszonyok miatt a cs. és kir. szab. kassa-oderbergi vasut oderberg—mostyi vonalán fekvő állomásokon szénküldeményeknek a kassa—oderbergi vasutra és azon túl teherárúként való felvételét, valamint az említett vonalra és azon túl fekvő állomásokra rendelt ily küldeményeknek az idegen vasutakról való átvételét július 1-étől kezdve további intézkedésig megszüntették, utban levő árukat, valamint pirszénküldeményeket azonban továbbítani fognak. Minthogy a forgalomkorlátozás ideje alatt az Oderberg-állomáson felhalmozódott elegyhátralékokat fogják elszállítani, a Magyarországra irányuló szénmennyiségek a zárás tartama alatt s folytatólagosan az eddigi mindemapi mértékben fognak befutni.

Árjegyzéke a besztorecbány. kir. rézporólyhivatal által kiadott és hengerelt rézgyártmányainak. Érvényes 1913. június hó 26-tól. 1. Mosó- és pálinkatartak, mosótál, tüveggek ezekhez hasonló mélyített gyártmányok 400 100 kgr. 243 korona, 400—800 mm.-ig 100 kgr. a, 800—1100 mm.-ig 100 kgr. 267 korona, 1100—1200 100 kgr. 277 korona, 1200—1300 mm.-ig 100 kgr. korona. 2. Kakaróktűzhelyüst 100 kgr. 253 korona. 3. Kacsulá 9—12 mm.-ig 100 kgr. 230 korona, kacsulá 13—28 mm.-ig 100 kgr. 220 korona. 4. Kazánfenék 100 kgr. 225 korona. 5. Rudroz, négyszögletes 100 kgr. 217 korona. 6. Óeska 100 kgr. 141 korona. — Árendemény. Árak helyt Be. rebánya vasút állomá 50 kgr.-ot meghaladó rendelés a vevőfél vasuti állomására bérmentve száll-

Uj alumíniumgyár. Biharmegyében, Bihardobrosd községben Gallovits Ede bécsi gyáros alumíniumgyárat fog építeni. Az illetékes hatóság bevonásával a múlt héten tartották meg a terepszemléét. A gyár felépítéséhez a közel jövőben fognak hozzá.

Blackman Szellőző

ventilátorok,
exhaustorok,
fúvók minden célra

szárító, szívó
berendezések

Magyar Szellőző Művek

Budapest, VII., Aréna-ut 80.

(3793. a 863135)

Telefon: József 26—56.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

Az állami szénbányászat — Ausztriában. Az osztrák kincstár megvásárolta 12 millió koronáért a Rappaort-család Brzeszeze (Galicia) községben levő szénbányáját. A majdnem 200 negyszögkilométernyi bányaterületen jó kőszénet bányásznak. A termelés évenként 2 és fél millió métermázsra és a kormány nagy befektetésekkel rövidesen öt millió métermázsra fogja emelni a termelést. A szén első orban a különböző állami üzemekben fogják felhasználni, de bizonyos mennyiséget a bécsi piacon is áruba bocsátanak.

A szénpiac. Dortmundi jelentések szerint a szénpiac május havában változatlan volt. A hónap elején kevesebbet szállítottak ugyan el, de ennek magyarázata abban rejlik, hogy a bányák kevesebbet termeltek. Különben az üzletmenet állandóan kedvező. A házi fűtőszén kereslete esőként ugyan, de ezzel szemben az ipari széné emelkedett. Az apró diószén kereslete nagyon élénk volt. A pirszén fogyasztása nem változott. Naponként 29.483 kocsi-ra való szén szállítottak el.

A duisburg-rubrti kikötőkbe irányuló szállítások esőkentek s a felsőrajnai szállítványokat is korlátozni kellett.

Dortmund széntermelése az év első negyedében a következőképpen alakult. Az üzemben levő 167 telep (tavaly 164 telep) 27,273,819 tonnát termelt a megelőző évi 23,138,237 tonnával szemben. Az eladás belső fogyasztás 27,453,856 tonnára rugott a tavalyi 23,199,682 tonnával szemben, úgy hogy a megmaradt készlet 365,332 tonnát tett ki a tavalyi 351,972 tonnával szemben. Összesen 391,480 munkást foglalkoztattak, vagyis 39,508-al többet, mint tavaly. Százalékokban kifejezve az emelkedés a termelésnél 17,9 százalék, munkásoknál 11,2 százalék. Dortmund három kerületnek adatai a következők. Dortmund I. 13 1,201,413 tonna termelés (1,012,657 tonna), 1,197,130 tonna fogyasztás és elszállítás; 17,951 munkás; Dortmund II. 11 üzem 1,998,432 tonna termelés (1,643,161 tonna), 2,005,521 tonna fogyasztás és elszállítás, 28,071 munkás; Dortmund III. 11 üzem 1,688,739 tonna termelés (1,391,057 tonna), 1,688,123 tonna fogyasztás és elszállítás, 27,444 munkás.

A bányafapiac Németországban szilárd irányzatú volt az utóbbi időben. Kész bányafát keveset kínáltak s azelőttben az összes minőségek kereslete annál élénkebb volt, mert sem a bányák, sem a kereskedők nem rendelkeznek nagyobb raktárkészletekkel, amelyek az árakat leszoríthatnák. Annyi azonban bizonyos, hogy a fogyasztók rendkívül tartózkodók s a legszükségesebben felül semmit sem vásárolnak. Inkább hozzányulnak a készletekhez, semhogy nagyobb kötésekkel szembesüljenek. Attól tartanak, hogy az ezidőszert követelt árak túl magasak. A bányatulajdonosok általában véve reménylik, hogy a fűtőszén mutatkozó hanyatlás a bányafára is át fog terjedni. Erről pedig szó sem lehet, mert a gömbfapiac irányzatú úgy Oroszországban, mint Magyarországon és Ausztriában szilárd, mert

különösen a vékonyabb szállfák kereslete rendkívül élénk. A külföldről való behozatal sok nehézségbe ütközik, amennyiben elfogadható árak mellett alig lehet olyan fát beszerezni, amilyenre a bányáknak szüksége van. A fenyőfából való bányafi ára a télen Oroszországban nagyon emelkedett, mert Angolor ág nagy bevásárlásokat eszközölt. Angolország bányafaszüksége rendkívül fokozódott s még most sem csappant meg, úgy hogy a német bányák még az őszszel s a jövő télen sem kapnak olcsóbb bányafát annyival is inkább, mert a kínálat nagyon gyenge, a termelési költségek pedig emelkedésben vannak, ami az áraknál természetesen kifejezésre jut. A bányák kísérletet tettek azzal is, hogy szükségüket közvetlenül a német és külföldi erdőkből szerzik be, de csakhamar abbahagyták, mert belátták, hogy a bányafakereskedelem a maga régi tapasztalataival jobban ért a bányafának való gömbfa bevásárlásához és másképp is tudja megmunkálni, mint a bányász, aki sokkal hosszabb és vastagabb gömbfát vásárol, mint kellene s csak a fűtőszénél veszi észre, hogy mennyi fát pocékol el. A bányatelepen való megmunkálása nem vált be, amiért is hamar szakítottak ezzel a rendszerrel s újra a bányafakereskedelemben fordultak. Így a szükséglet most újra emelkedni fog. Előrelátható, hogy a bányák előtte igyekezni fognak az árakat lenyomni. Ha azonban a fakereskedők nem engednek, akkor a mai magas gömbfaárak mellett valami keveset haszonra még mindig számíthatnak, mely haszon azonban nyomban eltűnik, míghelyt az árakból engednek, vagy a gömbfa ára tovább is emelkedik.

DEUTSCHER BERICHT.

INDUSTRIE UND VOLKWIRTSCHAFT.

Personale Nachricht. Der bisherige leitende Direktor der Ungarische Escompte- und Wechselbank, Herr *Baron Dr. Marcel Madarassy-Beck*, eine Finanzkapazität ersten Ranges, wurde zum Generaldirektor dieses Institutes ernannt. Herr *Baron Dr. Marcel von Madarassy-Beck* hat sich um die ungarische Industrie, Volkswirtschaft und das Bankwesen hervorragende Verdienste erworben und diese wolverdiente Auszeichnung wird in allen industriellen sowie finanziellen Kreisen mit lebhafter Gemüthung begrüsst werden.

KERESTETIK egy ócska, de jó állapotban levő

pofástörő

quarcos ércet feldolgozására, 30–35 cm. szájnnyílással, napi feldolgozás körülbelül 30 tonna. — Szives árajánlatok „Quarc” jelszó alatt Mezei Antal hirdetési irodájába, Budapest, IV., Eskü-ut 5. szám címzendők.

BRUNNER I. L. ÉS TÁRSA

∴ ∴ gép, szerszám, műszaki és elektrotechnikai nagykereskedés ∴ ∴

Sörgöncyim:
BRUNNERIT,
BUDAPEST.

Egyike a legrégebb, legnagyobb és legpontosabb cégeknek. Évtizedek óta szállítója a kincstári bányáknak és vasutaknak, a kir. közös hadseregnek és haditengerészetnek, a m. kir. államvasutaknak, a kir. posta- és távirádának, valamint számos magánüzemnek. — 1913–14. évi nagy árjegyzéküket komoly vevőknek szívesen küldjük.

Sörgöncyim:
BRUNNERIT,
BUDAPEST.

(999/35)

BUDAPEST, VI. KER., TERÉZ-KÖRUT 19. SZÁM.

Die Verwertung der Erdgasquellen. Unter der Führung des Obergespanns Grafen Koloman Esterházy sprach am 21. v. Mts. eine Deputation aus Kolozsvár beim Finanzminister Teleszky vor. Vizebürgermeister Béla Fekete-Nagy richtete an den Minister das Ansuchen, der Stadt Kolozsvár die Konzession zur Ableitung des Erdgases zu erteilen. Finanzminister Teleszky erklärte, dass er die Möglichkeit einer für das ganze Land ersprießlichen Lösung der Frage noch nicht aufgegeben habe. Um das Vertrauen des ausländischen Kapitals zu gewinnen, habe er zwei hervorragende amerikanische Fachmänner berufen, die bereits hier eingetroffen sind und die siebenbürgischen Gasfelder einer Untersuchung unterziehen werden. Diese Fachmänner werden auch die Pläne für eine Landesleitung entwerfen. Im Zusammenhang damit wird es sich im Herbst, unbedingt aber noch im Laufe dieses Jahres entscheiden, ob das ausländische Kapital für das Unternehmen zu gewinnen sein wird. Der Minister will mit der Konzessionierung partieller Leitungen den Erfolg einer Landesaktion nicht aufs Spiel setzen, doch werde er im Rahmen derselben die Interessen Siebenbürgens, in erster Reihe der Stadt Kolozsvár, fördern. Die einheitliche Lösung sei auch für Kolozsvár wichtig, weil dadurch die einzelnen Gaskonsumknotenpunkte weit vorteilhafter und billiger in den Besitz des Gases gelangen werden. Die Deputation nahm die Erklärung des Ministers mit lebhafter Zustimmung zur Kenntnis.

Ungarische Metallverhüttungs- und chemische Industrie A.-G. Die Ungarische Metallverhüttungs- und chemische Industrie A.-G. hat dieser Tage den Betrieb aufgenommen. Mit dem Bau des Etablissements wurde in der unmittelbaren Nähe von Fiume, in *Martinschitza*, vor ungefähr zwei Jahren begonnen. Es wurde ein Bahngelände mit der Fiumaner Station hergestellt und ausserdem eine Hafen- und Riva-Anlage zur Entladung der Dampfer, sowie eine Drahtseilbahn errichtet, welche letztere die Röhre von der Riva auf das etwa 200 Meter hohe Terrain des Unternehmens mechanisch befördert und die Alimentierung der einzelnen Hütteneinrichtungen besorgt. Das Rohmaterial wurde aus Australien bezogen, es werden aber auch teilweise tunesische Karbonate zur Verhüttung heringebacht werden. Bei Eröffnung des Betriebes sind 200 Arbeiter dort beschäftigt, doch wird ihre Zahl stufenweise erhöht werden. Die Gesellschaft wird vorerst nur Weich- und Hartblei in den handelsüblichen Formen erzeugen. Aus den Bleierzen wird das in ihnen enthaltene Silber durch Zusetzung von Zink in den Entsilberungsöfen gewonnen und in den Handel gebracht. Ausserdem sind Vorkehrungen getroffen, um auch das, allerdings in geringer Quantität, in den Metallen befindliche Gold zu gewinnen. Die Gesellschaft wird, sofern sie den regulären Betrieb nach einiger Zeit auf der ganzen Linie aufgenommen haben wird und dieser, woran nicht zu zweifeln ist, sich bewähren sollte, sukzessive auch die Verarbeitung des Bleies für industrielle Zwecke und die Verhüttung anderer Metalle vornehmen, für welche die technischen Einrichtungen zum Teile bereits getroffen wurden. Sämtliche Einrichtungen wurden mit Ausnahme jener Spezial-einrichtung, die nur im Auslande hergestellt werden kann, in Ungarn angeschafft. In dem Unternehmen, welches das erste in seiner Art in Ungarn ist, sind derzeit 2 und halb Millionen Kronen investiert.

Die Kohlenbergwerke in Ebecz. Der Betrieb der Kohlenbergwerke in Ebecz, die dem Erzherzog Josef gehören, wurde vor ungefähr fünfzehn Jahren eingestellt. Jetzt hat die Maschinenfabrik Karl Kachelmann und Sohn in Vihnye die Bergwerke gepachtet und wird behufs Exploitation eine Aktiengesellschaft gründen.

Neue Schwellenimpregnier-Anlage. Die Staatsbahndirektion beschloss in *Dombóvár* mit einem Kosten-

aufwande von 1 Mill. K eine Schwellenimpregnier-Anlage zu errichten, welche die an der Budapest—Fiumaner Linie nötigen Eisenbahnschwellen bearbeiten soll. An der Anlage werden vorläufig 200 Arbeiter beschäftigt.

Galizische Karpathenpetroleum-Aktiengesellschaft. Unter dem Vorsitze des Präsidenten Mac G. Garvey wurde die Generalversammlung der Galizischen Karpathenpetroleum Aktiengesellschaft abgehalten. Der Bericht teilt mit, dass die steigende Konjunktur fast die ganze Berichtsperiode anhielt und nicht einmal durch die kritischen politischen Verhältnisse unterbrochen wurde. Die gute Konjunktur des Rohölmarktes liess es der Verwaltung rätlich erscheinen, das Bohrprogramm wesentlich zu erweitern und an die Exploitation neuer Oelterrains zu schreiten. *Hiezu waren namhafte Investitionen notwendig und werden auch im kommenden Betriebsjahre geboten sein.* Die vorliegende Bilanz weist nach Abschreibungen von K 1,880.000 einen Reingewinn von K 1,915,390 aus. Hievon werden K 95.353 dem Reservefonds zugewiesen, zehn Prozent, d. s. K 50 pro Aktie, als Dividende verteilt, K 100.000 in die Assekuranzreserve hinterlegt und K 9330 auf neue Rechnung vorgetragen.

Mineralöl Raffinerie-Aktiengesellschaft. Die Mineralöl Raffinerie-Aktiengesellschaft hielt heute unter dem Vorsitze des Geheimrates Markgrafen Eduard Pallavicini ihre dreissigste ordentliche Generalversammlung ab. Die vorgelegte Bilanz für die Betriebsperiode 1912—1913 weist nach Vornahme entsprechender Rückstellungen einschliesslich des Gewinnvortrages vom Vorjahre einen Reingewinn von K 1,577.710.43 auf, worin das Betriebsergebnis der durch die Gesellschaft von der in Liquidation getretenen Aktiengesellschaft für Naphtha Industrie erworbenen Rohölgruben enthalten ist. Es wurde beschlossen, eine Dividende von 10% = K 20 pro Aktie nach dem im Sinne des vorjährigen Beschlusses auf K 8,800.000 erhöhten Aktienkapital zur Verteilung zu bringen und K 561.072.62 auf neue Rechnung vorzutragen. Das bessere Ergebnis ist der befriedigenden Rohölproduktion der Gesellschaft und der günstigen Preiskonjunktur der Nebenprodukte zuzuschreiben.

Aus der Petroleumindustrie. Das Ende Juni ablaufende Uebereinkommen der Petroleumraffinerien, Terminausbietungen zu unterlassen und nicht unter den Preis K 32 ab Oderberg zu gehen, wurde jetzt bis Oktober prolongiert. Bis dahin sollen Vorverhandlungen über den Abschluss eines Kartells eingeleitet werden und es ist beabsichtigt, in der nächsten Plenarversammlung der Raffinerien mit dieser Aufgabe eine Komitee zu betrauen.

Sanierung der Orsovaer Petroleumfabriks-Aktiengesellschaft. Die Orsovaer Petroleumfabriks-Aktiengesellschaft steht vor ihrer Reorganisierung. Die seit zweiundzwanzig Jahren bestehende Gesellschaft, an welcher auch die Petroleumraffinerie Aktiengesellschaft vormals Panto interessiert ist, hat in den letzten Jahren mit Verlust gearbeitet und seit fünf Jahren keine Dividende verteilt. Der Verlust belief sich im Jahre 1911 bereits auf eine Million Kronen. Im Vorjahre erhöhte sich das Defizit abermals beträchtlich, so dass radikale Schritte behufs Sanierung des Unternehmens notwendig wurden. Der Direktionsrat beschloss nun, das Stammkapital von zwei Millionen Kronen abzuschreiben und neue Aktien im Betrage von zwei Millionen Kronen zu emittieren, deren Uebernahme durch die bisherigen Aktionäre gesichert erscheint.